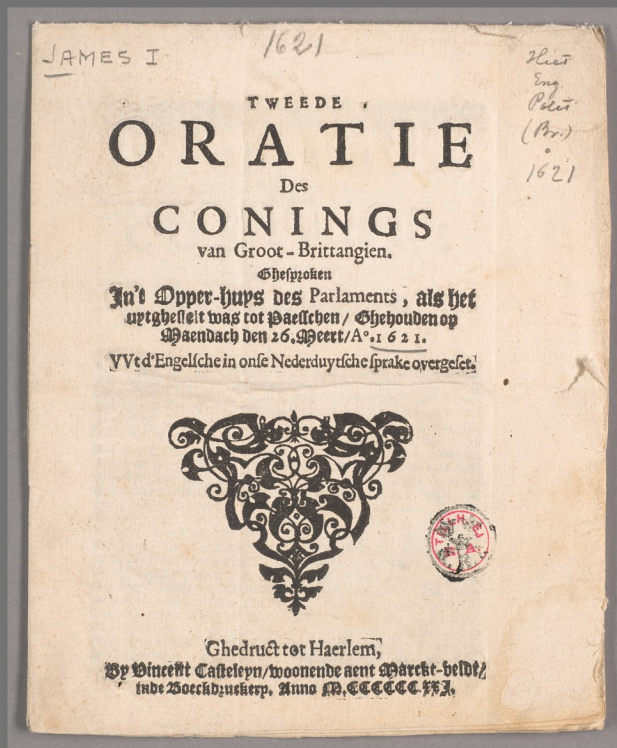

Jakob

Tweede oratie des conings van Groot-Brittangien, ghesproken in't ...

Tryck // / I25 B II c Br. 1621

Tillkomstår 1621.

Digitaliserad år 2019

JAMES I

1621

Hist
Eng.
Polit.
(Brit)
1621

TWEEDE
ORATIE
Des
CONINGS
van Groot-Brittangien.

Ghesproken

In't Opper-huys des Parlaments, als het
uytghesheit was tot Daesschen / Ghehouden op
Maendach den 26. Meert / A°. 1621.

VVt d'Engelsche in onse Nederduytsche sprake overgeset.

Ghedruet tot Haerlem,
By Vincenst Casteleyn / woonende aent Marckt-beldt /
inde Boeckdruckery. Anno M. CCCC. CXXI.

TWEDE
ORATIE

DES
CONINGHS

van Groot-Brittannië
in het Parlement
van Groot-Brittannië
als het
in ons Verdring overgaf

gedrukt in Londen
by W. Stansfeld

ORATIE
DES
CONINGHS
IN HET
PARLAMENT.

MYN HEEREN,

Iestleden quam ic hier om uwe E. C. vooz te dra-
gen (so veel mijn gebugnisse van lang-geleden din-
gen my indachtich maecht) de waerheyt myner han-
delingen / en de voorzichtigheyt by my gebuycht in't
uyt gheven / van dese Patenten / die nu in questie ghe-
trocken worden / op datse in het uytboeren niet soude
misbrypcht worden: End' dat deed' ick by manier van verklaring.
Maer nu ben ick ghekomen (verstaen hebbende dat de tijdt van
uwe Censuren was naeckende) om te verklaren myne vaerdig-
heyt / in't uytboeren oft in't werck te stellen (waer in het leven des
Wets besaet) die dingen / over de welke uwe E. C. bereyt zyt uyt-
spraeck te doen: Want zonder uytboering is de Wet maer een doo-
de letter / en ick ben van Godt in dese Coningrycken tot dat Aynpe
verozdent. Ende hoewel ick my selfs verzeke dat mijn voorzigh
doen / in al den cours mijns levens / my vooz een rechtveerdich Co-
rtinck bekent gemaect heeft; nochtans in dese sonderlinge sake heb-
ic goet gebonden mijn voozneme / in't straffen der Aenclachten / met
mijn eppen mont te verklaren: waer af ick de eerste proeve heb late
sien / in't neerstech vervolgt / dat ick heb heeten doen naer de Persoon
van Sir Gillis Montpeffon, die / alhoewel hy geblycht was / nochtans
dooz myne Proclamatie hefrigh is vervolget geweest. Ende ghe-
lyck als ick daer in ernstich was / alsoo wil ick oock zyn / om te sien
uwe vonnisse teghens hem uytgheboert.

Twoe redenen be wegen my om ernstich te wesen in d' uytwoer-
ge van 't ghene uwe E. E. met bonnisse sult uyt spreken: De eerste
is de schuldighe plicht/ dien ick Godt schuldich ben / die my tot een
Coninck gesielt heeft/ ende gebonden aen de zorge der Begieringe/
door het politijck Houwelijck tusschen my en myne onderfaten want
ick verseker uwe E. E. op een eerlijck mans herte/ en een Christen
Conincks trouwe/ (welck beyde ghy en al de werelt wetet in my te
zijn) dat soo dese zaken booz het houden des Parlements tot myner
kennisse gekomen waren/ ick soude het ampt eens Rechtbeerdigen
Conings gedaen hebben/ en hun buuten Paerlement so strengelijck/
en by avontuyre meer ghestraff hebben / dan ghy nu door gemeynt
hebt te doen. Doch nu sy my in 't houden des Parlement ontdekt
zijn/ ick sal in deser voege soo gereet zijn als in d' ander. Want ick
bekennet/ ick ben beschaemt/ (dese bebonden zijnde alsoo/ ghelijck-
mensse generaelijcken seyde te wesen) dat het mijn gheluck niet en is
geweest/ te mogen wesen de eenige Ruchens van hunne reformatie
en straffe door eenich ordinaris Hof van Justitie. Niet tegenstaen-
de/ nademaal dese dinghen nu ontdekt zijn door 't Parlement/ waer
af ick te vooren niet en wiste/ noch en konden andersins niet so wel
ontdekt zijn / ten aensien van het representatieve Lichaem deses
Rijcks. Welck bestaet uyt alle leden des Lants/ ick sal gantsch niet
maelaticch zijn om mijn de voir te voren vlijcken. Want 't ghene veel
van W. E. E. my dickmaels hebben hoorzen segghen / dat segg ick
noch: Dat het gemeene beste my so liefende waert is/ dat egheene
particulier mensch/ God geve wis hy ooc zy/ ja al waer hy my noch
soo lief/ by my in zulcken aensien wesen sal/ als verre het ghemeyne
beste: Niet alleenlijck van het alghemeyne beste/ maer oock van een
pder lidt desselvs. Ick hope dat ghy/ myne Heeren/ my so veel bil-
licheyts doen zult/ ende dese myne meyninge ende booznemen mijn
goede onderfaten rondich maken.

De tweede reden is / dat ick niet van meyninghe ben / eenighe
Wyheden ofte Privilegien deses Hups / te verkorten ofte ver-
breken/ maer veel eer die te vermeerderen ende bevestighen. Want
noot heeft eenigh Coning so veel vaer den Adel gedaen/ als ick ghe-
daen hebbe/ en noch bereypt ben te doen. Ende so wat ick nu tot uwe
E. E. sal gesept ofte aen gediend hebben/ soo het my dunckt/ end' als
ick al gesept sal hebben 't gene ick dencke/ nochtans sal 't naermaels
laten onder het oordeel der vergaderinge deses Hups.

Ic weet dat ghy niet wilt doen/ dat te vooren niet is gedaen ghe-
weest: Ende ick bidde uwe E. E. weest niet zelours/ dat ic u soude
in eenigh ding willen verkorten/ dat te vooren is gheuyert geweest.
Want so wat boozige exempelen ten tijde van goede regering magt
bevesti

bevestigen/ ick wyl het booz goet houden. Want ick bekenne dit te
wesen het hooghste Hof van Justitie / daer ick altyds teghenwooz-
dich ben door representatie. Ende hier in mooght ghy dies te beter
vernoeght wesen door mijn eppen tegenwoozdicheyt/ komende ver-
scheyden mael onder uwe E. E. noch ick kan uwe E. E. geer meer-
der verzeckertheyt gheven/ oft beter bozge stellen/ van mijn boozne-
men/ dan dat ick uwe E. E. de eer aengedaen hebbe/ mynen eenigen
Sone onder uwe E. E. te setten. Ende ick hope dat ghy met hem
gheleghentheydt zult hebben/ om dit Parlement te maecten het ge-
luckighste dat opt in Engelant is geweest.

Dit belijdt ick/ ende vertrooste my daer in / dat het Lager-Hups
nu ter tijt my meerder liefde bechoont heeft/ en met grooter eerbie-
ding bejegt/ in al haer doen/ dan opt te booz eenich Lager-Hups
my/ oft (denck ick) eenighe van myne boozfaten. Want wat aengaeet
dese uwe E. E. Hups/ ick hebse altyds t' mywaerts seer eerbiedigh
gebonden/ en volgens dien/ bechoone ick oock uwe E. E. en altyds
bechoont hebbe/ de gunste/ die ghy wel verdient. Ende ick hope dat
tet uwe E. E. tot geluck ghedigen sal/ dat mijn Sone nu onder uwe
E. E. sittet/ die/ als het Gods sal believen in mijn plaette/ te stellen/
gedencken sal dat hy eertijds een lidt van uwen Hups ghetweest zy:
ende alsoo verplijcht worden om alle uwe wettelijcke Privilegien te
hanthaben/ ende uwe E. E. alle daghe sijns levens gunstich wesen.
Maer ter wyle de werelt nu soo veel spreekt van giften ende streeck-
permingen/ ick heb oorsaecks genoegh te breeven dat hy van uwe E.
E. gantsche Hups mocht omgekocht zijn/ om te wesen een groot in-
strument in allen ghevalle: soo grooten dienst doet hy nu booz u ab-
len/ in alle sijne aendieningen tot mywaerdt/ beyde door het Hups
in 't generen/ ende booz pder lidt in 't besonder. Het selfde mach ick
seggen oock van een die daer sittet / (Buckingham): Hy heeft oock soo
gereet geweest in alle gelegentheyte te doen goede dienste beyde door
't Hups in 't generael/ en booz pder lidt int besonder. Et proebe daer
af/ geloof ic/ heeft waerrede Mylord Arundell late sie/ in 't rapport tot
uwe E. E. gedaen/ op myne antwoort / nopende de Privilegien des
Adels/ hoe ernstich hy tot my in dese sake gesproken heeft.

Nu mijn Heeren/ de tijt van uvertrec is naeckende/ maer ic weet
niet oft de formaliteyt u so veel tijts sal gheven/ om booz te varen/
inde bonnisse der persoonen/ van al/ oft van sommige die nu in que-
stie zijn. So veel my aengaet/ nadien beyde de Hupsen so vriendelijck
en mildelijck met my ghandelt hebben/ in 't geben van twee substi-
dien/ als een by gifte/ en dat met meerder liefde dan opt te vooren
aen eenigen Coning gegeven is geweest / en van my ooc also aenge-
nommen: Ende nadien ick het al nooch niet en kan vergelden met een

generael Parboen/ Welck by gebruik/ is uytgesteld tot het eynde
des Parlement's/ 'tminst dat ick doen kan (my niet langer konnen
de onthouden) is/ petwat te doen/ nu tertyt/ tot rust ende profijt vā
myne ondersaten.

Men heeft sich beklaeght van dyp Patenten / ende werden ober-
lastich gheacht:

1. Van de Herbergiers of Skal-plaetsen.
2. Van de Tap-huyfen.
3. Van Gout en Silver draet.

Mijn meenting is dese alle te vernietigen/ en om geen tijt te verlies-
sen/ ic wil dattet datelijc gedaē werde: Kopende Taphuyfen/ ic wil
dattet gelaten worde in de bestelling der ordinairische Rechters vā
Justitie/ als te vooz. Aengaende Gout en Silber-draet/ was meest
schandelijcken mis handelt in't uytvoeren / beyde in't onghelijck de
persoonen aenghedaen / ende oock in't bedroch van de stoffe / want
het was valsch van allop. Ick heb alreeds by ghelaten de per-
soonen die in hechten waren: Nu wil ic ooc dat de Patenten te niet
gemaect wordē: en dit mach verstrecken vooz eē Parboen. Alle dese
dingen wil ick her-roepen hebbe/ met uyt-roep vā Proclama'ic: en
ic begeere dat ghy bedencket de bequaemste middelē tot dien eynde.

Ick verneme dat daer onder uwe E. E. een secker Billet is / te-
*Infor- gheens de Aenclaghers. Ick begheere/ dat/ soo lief als u mijn eere
mers. is/ en het welbaren mynes volck/ dat ghy daer van een eynde maect
ket/ so haest als het doenlijck is/ jaē in de naeste by-een-komste/ dat
selfde by der hant te neme. Want ic heb alreets myn misnoegē ober-
sulcke lieden opentlijck laten blijcken in de Sterkamer: en het sal
de grootste verlichting wesen beyde vooz my ende oock vooz mijn
volck/ ende alle dese die ontrent my zyn in't Hof. Wat my geheugt
dat Buckingham my dickwils heeft gesept sedert het Parlement be-
gonnen is/ dat hy nimmer so groote stilte ende ruste en vont/ als tē
eynde des Parlement's/ van de Doorzwerpers en Inforzers/ die hē
staeg deerlijck quelden.

Ende nu bekenne ick/ dat als ick eertijds aenschoude het upter-
lijck wesen der regieringe/ het docht my/ gelyck het een pder sou ge-
docht hebben/ dat de Gemeynte noyt geluckiger was dan in mynē
tijt: Want gelyck als ick tot verscheyden stonden myne oogē sloeg
op menige van myne Boffchen/ eydende rondtsom/ schenen my uyt-
wendich seer dick ende wel begroept/ maer doe ick binnen quam
behoentse in't midden uytgebeten/ ende veel laege plaetsen daer geen
hout en was/ eben gelyc een Appel oft Beer/ van buyten schoon en
gladde/ maer in twee zijnde gesneden/ van binnen verrot/ also oock
dit Coningrijk. De uytwendige regiering so goet zijnde/ alse opt
is geweest/ en so geleerde Rechters/ weet ick wel/ als opt/ ick hope
oock

sock so vrome/ als opt te voozen/ die de Justitie bedienen. Aengaen-
de de vrede/ ick mach seggen metter waerheyt/ bondiger ende lang-
durziger/ soo binnen als buyten slants/ als opt te vore: mit sgaders
sock met so grooten overbloet als opt: Soo datmen denckē mocht/
dat een pder mocht byplijck sitten onder sijnen Wijnstock en rusten
onder sijnen Opgeboom: Nochtans/ het schaemt my / en mijn hant
staet my te verghē/ als ick aenmercke/ hoe dat te deser tijdt mijn on-
dersaten geplaegt en uytgeput tet zyn geworden/ door vileyne uyt-
voeringhe vā Projecten/ Patenten/ Billetten van Conformitēpt/
ende andere dergelijcke/ de welck/ beneben d'onrust mynes volcks/
hare Beursen also oft meer uytgeput tet hebben dan Subsidien sou-
den ghedaen hebben.

Nu/ mijn Heeren/ al eer ick henen gae/ nademael Godt my tot eē
Opper-rechter onder hem in dese Landen gestelt heeft/ end' dat ick
moet verantwoorzen vooz de Justitie desselvs. Ick wil uwe E. E.
naer mijn Ampt/ van sommige dingen indachtich maken/ maer ick
wil u niet onderrechten: Doch niemants wetenschap is so groot/
oft het kan noch beter worden/ so wanweer de memozie hem verber-
schet wort. Ende nadien ghy nu vergadert zijt om te bonnisse tge-
ne vanden Coning gemoveert en geroert wort/ op dat ghy te beter
mooght voortvaren/ neemt vooz u te besorghen dese twee dinghen.
Het eerste/ is Bonum te doen: het tweede/ is Bene te doen: Ick
noeme Bonum, als alle dingen vooz goet gekent wordē / die ghy ooz-
deelt: Want van hout ghy op een vast Fundament: En dooz Bene,
verstae ick dat ghy voortvaret met alle behoorlijckheyt en wettelijc-
heyt: in welke sake ghy bequame gelegentheyt hebt om te beraed-
slagē/ met de Rechtsgelerde/ die bereyt zyn om uwe E. E. bystant
te doen met ghevoelen in alle voorzvallende saken/ deser gelijcke. En
wee henluyden indiense u niet wel en raden. Den gront goet zijnde/
en de forme wel gestelt ende geregelt/ so sal het eenen goeden cours
hebben/ betamende den Hoogen Hove van Parlament.

Inde uytspzaken/ moet uwe E. E. twee deelen waernemen: De
eerste is/ te recollecteren en oversien tgene uytspzact ende Censurs
waerdich is: de tweede/ is voort te varen als tegen sodanige misda-
dē. Wy en twijffelen niet/ of daer en zullen vele materien uyt uwe
E. E. komen/ sommige clachten uyt passie/ sommige uyt rechte ooz-
saeck van verdrukkinge. Overweeghtse beyde/ maer en laet u niet
verboeren dooz impertinente Discoursen der genen/ die so licht een
onnoosel als een misdadighe noemen. Laet uwe bonnisse alle nlijck
strecken over de misdadige: Procedeert wettelijck/ en en spaert nie-
mant/ daer ghy oozsaec van straffen hebt. Maer laet uwe procedure
overeenstemmē met de Wet: en gedenct dat de Wet haer oogē niet in
den

den neck/maer aen't boozhooft heeft. Want de zedelijke redenen
van het straffen der quaetdoenders in alle Coningrijcken en Repu-
blijcken/ is datse de Wet in haer cracht zijnde/ overtreden hebben.
Want niemant wort door Bedestinatie over de overtredinghe der
Wetten gestraft/ eer sy gemaectt zyn.

Daer is noch eenē particulieren/ van den welcken ick u hebbe in-
dachtich te maken. Ick hoorde dat Sir Henry Yelverton (die nu in den
Tour is op een Sententie tegen hem in de Sterrekamer gegebē/
over het misbruycken van mijn betrouwen) beswaerd is / nopende
zene slapende Lantie/ die hy maecte terwijlen hy mynen Advocaet
was: d'welcke d' Heere Tresozier alhier/ als een eerlijck man/ refu-
serde te teekenen als het hem ghebrocht worde. Ick protestere:
Ick en hoorde noyt van dese slapende Lantie te boozen/ en ic houde
het so hatelicken sake als eenighe voor u is: ende so ghy/ in respect
van my/ onderlatē hebt u niet hem te moepen in examinatie/ over-
mits hy mijn ghebanghen is / so remittere ick hem nu los ende vry
aen u/ ende stelle hem in uwre handen.

Ende dit is het al dat ick u te seggen hebbe: Wenshende dat ghy
gherechtelyck ende Adelicken handelt/ volghens d'ordre van uwen
Huyse: Ende ic bidde Godt u te zegenen: ende ghy mooght u ver-
seeckeren van mijnen bystandt; Wenshende dat het gene ick desen
dach hier onder u ghezept hebbe mach ghestelt worden in de Regt-
sters van desen Huyse.

EY N D E